

Utvidgning av Hamra nationalpark

Just nu pågår en process där Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Gävle utvidgar Hamra nationalparks yta från dagens 28 hektar till 1150 hektar. Det nya förslaget omfattar att Svartåmyran och Svartån ska ingå i nationalparken. Planen är att den utökade parken ska invigas 2010.

Hamra nationalpark är idag Sveriges minsta nationalpark och uppfyller inte internationella kriterier för nationalparker där arealen ska vara minst 1000 hektar. Förslaget till utvidgning omfattar att Svartåmyran och Svartådalen ned till Voxnan ska ingå i national-

parken. Svartåmyran är en av länets mest värdefulla våtmarker som innefattar en mångfald av tjärnar och fastmarksholmar. På myren finns ett mycket rikt fågelliv och ett besök här ger en genuin känsla av vildmark.

Svartån slingrar sig med små forsar och fall fem kilometer mellan Svartåmyran och utloppet i Voxnan. Hela ådalen har bildats genom att isälvar tidigare har gröpt ur området. Vattendraget är opåverkat av tidigare flottledrensning och är omgiven av skogar som till stor del är opåverkat av modern skogsbruk.

Foto: Magnus Andersson

NATIONALPARKENS NATURBEVAKARE

Jan Hedman jobbar som naturbevakare i Hamra nationalpark. Naturbevakare utför tillsyn och skötsel i naturskyddsområden. Jan har jobbat som naturbevakare i 10 år och dessförinnan som kommunekolog i Ljusdals kommun.

Hur länge har du jobbat i Hamra nationalpark?

Jag är inne på mitt tredje år. Tidigare sköttes området av Svea skog.

Hur ser en typisk arbetsdag ut?

Jag går alltid en tur på stigen i parken och ser till att det praktiska fungerar. Foldrar

ska finnas, spänger ska vara hela och utrustningen för besöksräkning ska skötas. Under det senaste året har det varit en del arbete med gränsdragning inför utvidgningen av nationalparken.

Har du något favoritställe i Hamra nationalpark?

Ja, Näckrostjärnen är fantastisk fin. Den ger verkligen känsla av vildmark.

Vad anser du om utvidgningen av parken?

Otroligt bra! Det är på tiden. Området är litet idag och

det kommer många besökare från Mellaneuropa. Utvidgningen kommer att gynna besökarnas upplevelser.

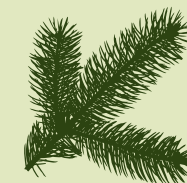
Har du något tips att ge till besökare?

Var inte rädd för att göra avstickare från stigen! Det finns otroligt många smultiron- och gömställen utanför stigen. Ha inte för bråttom utan stanna gärna åtminstone en halv dag när du är på besök.

Foto: Länsstyrelsen

HAMRA NATIONALPARK

Nyhetsbrev från Hamra Nationalpark 1/2008 www.hamra.se

Form: Åsa Jägergård | Tryck: Tryckfläst

Hej!

Du läser just nu Hamra Nationalparks första nyhetsbrev!

Detta är ett nyhetsbrev som är tänkt att komma ut 1-2 gånger/år och sänds bl a ut till de närboende till Hamra nationalpark.

Syftet är att sprida information om planerade och aktuella händelser som berör nationalparken och omgivningen. Nyhetsbrevet utges av Naturvårdsverket och Länsstyrelsen i Gävleborgs län i samarbete med Ljusdal Kommun med anledning av planerna på en utvidgning av den nuvarande nationalparken.

Foto: Magnus Andersson

KONTAKT

Nyhetsbrev om Hamra nationalpark
Länsstyrelsen, 801 70 Gävle
Tel. 026-17 10 00

Kontaktperson:
Projektledare Rie Stagegaard
Tel. 026-17 12 42
Rie.stagegaard@lansstyrelsen.se

www.hamra.se
www.lansstyrelsen.se/gavleborg

Vill du besöka oss på kontoret är det bra om du ringer först, så att vi finns på plats.

Om du inte får nyhetsbrevet kan du lämna din adress till Rie, så ser vi till att du får brevet hemskickat till dig från och med nästa nummer. Nyhetsbrevet finns även att hämta på biblioteken i Ljusdal, Färila, Los, Ramsjö, Lillhärdal och Sveg.

Vill du att vi ska skriva om något speciellt i Hamra nationalpark? Hör gärna av dig till kontaktpersonen Rie.

VILL DU VETA MER?

Nyhetsbrevet har fått information från följande källor:

- Hamra nationalpark. En fältinventering och en inventering av arkivmaterial. Los socken, Ljusdals kommun, Dalarna 2007. Maria Björck med bidrag av Anders Assis. Rapport Länsmuséet Gävleborg 2008:01
- www.artdata.slu.se
- www.naturvardsverket.se
- www.hamra.se
- www.lansstyrelsen.se/gavleborg

NÄSTA NUMMER

- * 100 års jubileum och aktiviteter
- * Fototävling
- * Presentation av ny logo

AKTUELLT

Informationskväll om utvidgning av Hamra nationalpark.
Onsdag den 25 februari kl. 19.00 på restaurangen i Hamra.
Länsstyrelsen bjuder på kaffe och alla är varmt välkomna!

Länsstyrelsen
Gävleborg

Hitta till nationalparken

Hamra Nationalpark ligger i Ljusdals kommun. För att komma till Hamra nationalpark tar du riks väg 45 mellan Orsa och Sveg, via en avtagsväg österut från Fågel-sjö. Följ vägvisningen och efter ca fem km är du framme.

NÄSTA NUMMER AV NYHETSBRVET KOMMER UT UNDER APRIL 2009

Hamra nationalpark

Vill du ha en genuin naturupplevelse och skåda en av länets exklusivaste urskogar? Packa fikakorger och ta en dag i Sveriges minsta nationalpark som finns nära dig!

ATT VANDRA Bland de 300-åriga tallarna i Hamras nationalpark ger verkligen en känsla av urskog. Lavar i riktiga former och färger hänger och klänger över stock och sten. Svampar trängs på gamla torrakor och stammar. Den mjuka,

spirande mossan under fötterna ger stegen extra gung.

Hamra nationalpark ligger i västra delen av Ljusdals kommun. I nationalparken kan du gå på en märkt, spångad stig som är delad i två slingor där den längsta är 3 km lång. Det finns även tillgång till en enkel grillplats, toalett och vindskydd vid parkeringen.

URSKOG

Nationalparken bildades 1909 och ansågs redan då vara i princip orörd av människor och var värd att bevara mindre sjöar.

Den gamla skogen saknar spår av avverkning vilket är ovanligt nuförtiden. En hel del död ved finns därför i både stående och lig-gande strukturer. Den döda veden gör att insekter, lavar och svampar trivs utmärkt i nationalparken och flera hotade arter finns på plats. Vidare finns chans att få en skymt av flera fågelarter som spettar och lavskrika. Har du tur kan du få skåda ett tjäder-spel under våren då hanarna spelar upp för honorna. Förutom att vandra i skogsmark kan promenaden fortsätta över öppna myrar och längs mindre sjöar.

Olika naturskydd i Hamra Nationalpark

Hamras urskog är naturskyddad på två sätt; både som nationalpark men även som Natura 2000-område. Varför har området skyddats? Vad innebär och vilken nytta gör skydden? I detta nyhetsbrev berättar vi om nationalparksskyddet.

VAD ÄR EN NATIONALPARK?

1909 var Sverige första land i Europa som bildade nationalparker och nio områden skyddades. Idag finns 28 nationalparker i Sverige som täcker ca 1,5 % av landets yta. Parkerna har en mängd olika naturtyper såsom fjäll, urskogar, myrar, skärgårdar och äldre odlingslandskap. Bestämmelserna om nationalparker finns i miljöbalken och i nationalparksförordningen. Staten äger all mark i en nationalpark och områden ska omfatta minst 1000 hektar. Naturen i nationalparken ska ha höga naturvärden och ska till huvuddel ha ursprunglig karaktär. Det är viktigt att naturen ska kunna skyddas effektivt men samtidigt kunna användas för forskning, friluftsliv och turism utan att naturvärdena skadas.

NATIONALPARKSPLANEN

I Naturvårdsverkets nya plan för de svenska nationalparkerna föreslås att 13 st nya nationalparker ska bildas och att 7 av de nuvarande ska utvidgas. Den totala skyddade ytan i landet ökar då med 0,5 procent. Ett av utvidgningsområdena är Hamra nationalpark. Naturvårdsveket bedömer att utvidgningen innebär mycket höjda värden av Hamra som nationalpark och som karakteristiskt om-

råde för Norrlands skogs- och myrlandskap. Naturvårdsverket har tagit emot remissvar och synpunkter på nationalparksplanens utformning och responsen har varit övervägande positiv.

FINNS DET NÅGON LOKAL NYTTA MED NATIONALPARK?

- * Nationalpark är en kvalitetsstämpel som hjälper till att områden blir kända som sevärdheter.
- * Den ger PR för landet, länet, kommunen och trakten.
- * Innebär fler besökare och längre besöksäsong.
- * Parkerna är statligt prioriterade områden för information, mottagning och skötselåtgärder. Långsiktigt statligt åtagande medför större trygghet för investeringar i naturturism och annan besöksnäring.

Hamra Nationalpark var en av de första nationalparkerna i Europa.

Foto: Magnus Andersson

Från vänster till höger - Fyrfläckig svampbagge, Kortvingeart och Nordlig plattbagge

Illustration: Jonas Lundin

Människans avtryck i skogen

Har Hamra nationalpark alltid varit opåverkad av människan? Om det funnits aktiviteter, vad har brukats i skogen och hur? Finns det spår kvar idag? Kulturhistoriska inventeringar kan berätta....

NÄR HAMRA nationalpark skyddades 1909 var man övertygad om att området inte hade påverkats av människan tidigare. Under 2000-talet genomfördes en kulturhistorisk inventering och det visade sig att människan har lämnat flera spår efter aktiviteter i markerna. Ewa-Maria Nordström har med hjälp av pollenanalys fått fram information om vegetationshistorien i området. Hon har delat in parkens markanvändning i fyra olika tidsperioder, A-D.

PERIOD A: 500 f.kr - 1300 e.kr

Området har varit naturskog och inga mänskliga aktiviteter har påvisats. En skogsbrand inträffade under period A.

PERIOD B: 1300 e.kr - 1600 e.kr

Området har påverkats av skogsbyte och skogen blev öppnare.

PERIOD C: 1600 e.kr - 1900 e.kr

Man har funnit att betet ökade och pollenförekomst av bl. a. vete, råg och gelasinospora. Gelasinospora är en svamp som lever på kol, vilket tyder på att svedjor har funnits i området eller i närområdet.

PERIOD D: 1900 e.kr - nutid

Urskogsområdet har avsatts som nationalpark och skogen har tätat.

Vidare har andra fynd gjorts i parken som visar på mänsklig aktivitet. Markering av stigar gjordes med stenar eller "bläckade" träd. Bläckade träd utfördes genom att bark höggs bort med yxa. Det finns även spår av bl.a. diken och myrslätter. Inför utvidgningen av Hamra nationalpark pågår för närvarande en fältinventering av forn- och kulturlämningar som finns i det utökade området, Svartåmyran och Svartån. Slutrapporten ska vara klar under våren 2009.

Idéskiss av landgång vid huvudentrén. White Arkitekter.

Med besökaren i fokus!

Besökaren ska känna sig välkommen och få förväntningar redan vid nationalparkens entré. Vistelsen i nationalparken ska erbjuda rekreation och upplevelser. Välkommen till Entréprojektet!

NATURVÅRDSVERKET driver sedan 2007 ett projekt för att successivt rusta upp entréerna till landets

nationalparker. Syftet med projektet är att nationalparkernas entréer ska vara lätta att hitta och vara utgångspunkter för besöket. De ska inspirera, instruera och informera nationalparkens besökare. Detta ska leda till att parkerna får fler besökare, ger utvecklad turism och bidrar till lokalt entreprenörskap. Närmast står Hamra nationalpark på tur för att få förbät-

trade entréer! Hamra ska få en huvudentré och två mindre entréplatser med olika servicefaciliteter som toaletter, rastplatser, information och liknande. Arkitektfirman White har tagit fram flera idéskisser till projektet. Om allt går enligt planerna beräknas entréprojektet vara klart till 2010.

UDDA NATURFAKTA

När du vandrar i Hamra nationalpark kan du stöta på en spirande grön växtlighet på trädstammarna. Det är lunglav, *Lobaria pulmonaria*. Lunglaven har gröna, stora lungliknande "blad" och kan bli uppemot 1 meter i diameter! Lavar består av både

alg- och svampkomponenter och hos lunglav ger grönlagen dess gröna färg. Den är mycket känslig för luftföroreningar och har minskat under de senaste 100 åren. Idag är främst avverkning av äldre skogar hot mot arten.

Under medeltiden trodde man att växternas form och färg kunde bota sjukdomar

i kroppen med liknande utseende, signaturlära. Till exempel trodde man då att lunglaven med sina lungliknande blad kunde bota lungsjukdomar och användes därför som medicinalväxt.

Lunglav, Lobaria pulmonaria

Foto: Stefan Henriksson, Länsstyrelsen

ORDFÖRKLARINGAR

Hektar

Areal som motsvarar 10 000m²

Miljöbalken

Svensk miljölagstiftning som trädde i kraft 1999.

Nationalparksförordning

Lagstiftning om Sveriges nationalparker (SFS 1987:938).

Natura 2000

Europeiskt nätverk för skydd av natur ur ett EU-perspektiv.

Pollenanalys

Analys av pollen korn som har bevarats i marker, ofta i våta miljöer. Pollenkornen kan ge information om tidigare vegetation i området.

Bläckat träd i Hamra nationalpark.

Foto: Bo Ulffhielm / Länsmuseet Gävleborg